

STORTINGET

Innst. 463 S

(2020–2021)

Innstilling til Stortinget
fra justiskomiteen

Dokument 14 (2020–2021)

Innstilling fra justiskomiteen om Årsrapport for 2020 fra Stortingets utvalg for rettferdsvederlag

Til Stortinget

Sammendrag

I henhold til St.prp. nr. 12 (2008–2009) og Innst. S nr. 107 (2008–2009) skal Stortingets utvalg for rettferdsvederlag gi Stortinget orientering om sitt arbeid gjennom en årsrapport.

Rettferdsvederlagsordningen er Stortingets egen ordning. Etter denne ordningen kan enkeltpersoner søke om en skjønnsmessig kompensasjon fra staten når vedkommende har kommet særlig uheldig ut og er påført skade eller ulempe som ikke dekkes etter alminnelige erstatningsregler eller gjennom trygde-, forsikrings- eller erstatningsordninger. Ordningen er basert på sedvane. Sakene avgjøres av Stortingets utvalg for rettferdsvederlag. Statens sivilrettsforvaltning er tillagt oppgaven som sekretariat for utvalget.

Utvalget har avholdt ni møter hvorav to med dobbel saksmengde og avgjort 297 saker i 2020. Totalt ble det mottatt 370 søknader om rettferdsvederlag i 2020, mot 433 søknader i 2019. Dette er en nedgang på 15 pst. Nedgangen antas å ha sammenheng med at flere brukerorganisasjoner har vært stengt for fysisk oppmøte i perioder som følge av covid-19-pandemien, slik at færre har kunnet oppsøke bistand til å fremme søknad om rettferdsvederlag.

Antall søknader etter særordningene har over tid vært nedadgående og utgjorde i 2020 totalt 28 saker. Inngangen av søknader etter alminnelig ordning har va-

riert noe, men har ligget relativt stabilt rundt 400 saker årlig de senere år.

De fleste søknadsgrunnlag gjelder svikt i barneverntjenesten og mangler ved skolegang. Utvalget behandlet også 6 omgjøringsbegjæringer.

Utvalget fremla ikke enkeltsaker for Stortinget til avgjørelse i 2020.

Det er ikke klageadgang til Stortinget over utvalgets vedtak, jf. St.prp. nr. 72 (1998–1999), jf. Innst. S. nr. 4 (1999–2000). Utvalgsbehandling av omgjøringsbegjæringer forutsetter at det fremlegges nye opplysninger som kan være av betydning for resultatet i saken. Statens sivilrettsforvaltning har fullmakt til å avvise omgjøringsbegjæringer hvor dette ikke er tilfellet. I 2020 ble 17 omgjøringsbegjæringer avvist med hjemmel i denne fullmakten.

Statens sivilrettsforvaltning har også fullmakt til å avvise saker som av ulike årsaker ikke anses omfattet av rettferdsvederlagsordningen. Det ble i 2020 avvist 78 søknader fra behandling i utvalget. De fleste av disse ble avvist fordi forholdet ennå ikke er foreldet. I tillegg ble enkeltgrunnlag avvist fra realitetsbehandling, mens saken for øvrig ble tatt til videre behandling. De fleste av denne typen saker gjelder straffbare forhold som faller inn under voldsoffererstatningsordningen og dermed utenfor rettferdsvederlagsordningen.

Det ble innvilget rettferdsvederlag i 57 pst. av sakene som ble avgjort i 2020. I 2019 ble det innvilget vederlag i 55 pst. av sakene.

Det ble i 2020 utbetalt 25,2 mill. kroner i rettferdsvederlag fra staten. Dette er 3,5 mill. kroner mer enn i 2019. Økningen forklares med at gjennomsnittlig utbetaling per sak har vært høyere i 2020. Det vises til at antallet innvilgede søknader er omtrent uendret siden

2019, ettersom antallet behandlede saker har gått ned, mens innvilgelsesprosenten har gått opp.

Stortinget har ved vedtak nr. 111 (2020–2021) av 26. november 2020 bedt regjeringen sørge for at rettsferdsvederlagsordningen blir bedre kjent, og bedre informert om, som erstatningsordning. Statens sivilrettsforvaltning, som er utvalgets sekretariat, skal iverksette egnede tiltak for å følge opp anmodningsvedtaket i dialog med Justis- og beredskapsdepartementet innen 1. juni 2021. Det er naturlig å forvente at økt kjennskap til ordningen vil føre til en økning i antallet søknader på sikt. Sett hen til saksbehandlingstiden i forberedende faginstanser er det likevel grunn til å anta at utvalget ikke vil merke en økning før tidligst i 2022.

Antall saker under behandling ved årsskiftet 2020–2021 indikerer at saksavviklingen i utvalget i 2021 vil bli på nivå med 2020.

Det gode samarbeidet mellom faginstanser, sekretariat og utvalget vil bli videreført i 2021.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Martin Henriksen, lederen Lene Vågslid og Maria Aasen-Svensrud, fra Høyre, Ingunn Foss, Peter Frølich og Frida Melvær, fra Fremskrittspartiet, Per-Willy Amundsen og Kjell-Børge Freiberg, fra Senterpartiet, Jan Böhler og Jenny Klinge, og fra Sosialistisk Venstreparti, Petter Eide, viser til årsrapporten for 2020 fra Stortingets utvalg for rettsferdsvederlag. Rettsferdsvederlagsordningen er Stortingets egen kompensasjonsordning for urett som er påført en person i tilfeller der det offentlige

er å klandre. Ordningen er ikke lovfestet, og det er ingen som har rettslig krav på rettsferdsvederlag.

Komiteen vil påpeke at ordningen er ment å være en mulighet for å få en viss økonomisk kompensasjon i saker hvor det er begått urett fra det offentlige, og der det ikke er mulighet til å få dekning på annen måte.

Komiteen merker seg at det i 2020 ble utbetalt 25,2 mill. kroner i rettsferdsvederlag. Dette er en økning fra året før på 3,5 mill. kroner. Økningen forklares av utvalget med at gjennomsnittlig utbetaling per sak har vært høyere enn den var i 2019.

Komiteen merker seg at den totale gjennomsnittlige saksbehandlingstiden har økt noe fra 2019 til 2020. Den økte saksbehandlingstiden kan hovedsakelig forklares med utfordringer som følge av covid-19-pandemien.

Komiteen viser til Stortingets vedtak nr. 111 (2020–2021) av 26. november 2020, hvor regjeringen er bedt om å sørge for at rettsferdsvederlagsordningen blir bedre kjent, og bedre informert om, som erstatningsordning. Komiteen mener det er viktig at de som bør få erstatning, kjenner til ordningen, og ser frem til å bli orientert om dette arbeidet.

Komiteens tilråding

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til årsrapporten og rå Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

Dokument 14 (2020–2021) – Årsrapport for 2020 fra Stortingets utvalg for rettsferdsvederlag – vedlegges protokollen.

Oslo, i justiskomiteen, den 18. mai 2021

Lene Vågslid

leder og ordfører